

Statenbrief

Aan Provinciale Staten

Onderwerp	Inzet provincie Utrecht in Bestuurlijk Overleg Leefomgeving Noordwest 3 juni 2025
Datum	20-05-2025
Documentnummer	UTSP-1745350103-45394
Van	Erik van Hoogstraten, Bart Althuis
Telefoonnummer	06-25762279
E-mailadres	erik.van.hoogstraten@provincie-utrecht.nl
Domein/opgave	SLO
Team	SRO
Portefeuillehouder	Van Essen
Bijlagen	Geen

Geachte leden van Provinciale Staten,

Essentie / samenvatting:

Op 3 juni 2025 vindt het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving Noordwest plaats. Dit is een overleg van een Utrechtse bestuurlijke afvaardiging en bewindspersonen van in ieder geval de ministeries van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening en Infrastructuur en Waterstaat. De provincie Utrecht vormt samen met de provincies Noord-Holland en Flevoland het landsdeel 'Noordwest'. In deze brief lichten wij onze inzet voor afspraken met het Rijk toe.

Inleiding:

Jaarlijks worden per landsdeel Bestuurlijke Overleggen Leefomgeving (BOL) gevoerd over de samenwerking aan de grote en urgente opgaven in de fysieke leefomgeving. Dit is een overleg van een Utrechtse bestuurlijke afvaardiging en bewindspersonen van in ieder geval de ministeries van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) en Infrastructuur en Waterstaat (IenW). De provincie Utrecht vormt samen met de provincies Noord-Holland en Flevoland het landsdeel 'Noordwest'. Op 3 juni 2025 vindt het BOL Noordwest plaats. Voorafgaand aan het bestuurlijk overleg worden uw Staten met een Statenbrief geïnformeerd over de inzet van de provincie Utrecht. Na het bestuurlijk overleg worden Provinciale Staten geïnformeerd over de uitkomsten. Met deze [Statenbrief](#) bent u geïnformeerd over de uitkomsten van het BOL en BO MIRT Noordwest 2024.

Toelichting:

Het komend BOL Noordwest zal grotendeels in het teken staan van het programma NOVEX (o.a. eerste Ruimtelijk Arrangement Rijk – provincie Utrecht en Uitvoeringsagenda's NOVEX-gebied Utrecht-Amersfoort) en Deltaprogramma deelgebied Centraal Holland. Daarnaast zullen het programma Woningbouw en Mobiliteit (o.a. Akkoord van Rijnenburg) en het MIRT (o.a. stand van zaken MIRT-verkenning OV en Wonen Regio Utrecht en MIRT-onderzoek A12-zone in samenhang met Rijnenburg) op de agenda staan. Tijdens het BOL Noordwest worden door de ministeries van VRO en IenW nog geen middelen voor ondersteuning woningbouw (€ 5 miljard) en ontsluiting nieuwe woningen (€ 2,5 miljard) verdeeld. Wel staan de afweegkaders voor de verdeling van deze middelen op de agenda.

Eerste Ruimtelijk Arrangement Rijk - provincie Utrecht

In en rond de provincie Utrecht komen veel nationale en regionale ruimtelijke opgaven samen. In opmaat naar een nieuwe Nota Ruimte heeft het Rijk aan de provincie gevraagd om de nationale opgaven ruimtelijk te vertalen en inzichtelijk te maken in hoeverre deze realiseerbaar zijn in combinatie met de provinciale opgaven. Het antwoord staat in het [Ruimtelijk Voorstel provincie Utrecht](#) (12 december 2023). De provincie ziet mogelijkheden om de nationale en provinciale opgaven in de ruimte te combineren, mits de condities en voorwaarden voldoende worden ingevuld. In het vervolg hierop is in de afgelopen periode het eerste gezamenlijke Ruimtelijk Arrangement met wederkerige afspraken opgesteld. Dit is in een stroef en beperkt wederkerig proces met het Rijk tot stand gekomen. Ook zijn Rijk en provincie Utrecht momenteel nog in overleg over welke afspraken er in het BOL Noordwest 2025, gemaakt gaan worden. De op dit moment in beeld zijnde te maken (veelal procesmatige) afspraken, vragen overigens geen provinciale kaderstelling. Het Ruimtelijk Arrangement kent een cyclisch verloop en wordt jaarlijks tijdens het BOL Noordwest geactualiseerd. Om zicht te blijven houden op de verschillende samenhangende agendapunten met bijbehorende acties waar in de toekomstige Ruimtelijke Arrangementen wederkerige afspraken over moeten worden gemaakt, is daarin een werkvoorraadlijst opgenomen.

Inzet (afhankelijk van overleg met Rijk dat nu nog gaande is): vaststellen van het eerste Ruimtelijk Arrangement. Hiermee worden (aanvullend aan de in het BOL Noordwest 2024 gemaakte afspraken) een aantal wederkerige (veelal procesmatige) afspraken gemaakt. Bevestiging dat het Ruimtelijk Arrangement een cyclisch verloop kent. Het is nooit 'af' en wordt jaarlijks tijdens het BOL Noordwest geactualiseerd.

Investeringsagenda voor de Utrechtse gezondheidsmetropool

In het BOL Noordwest 2024 is afgesproken dat de Metropoolregio Utrecht (MRU) het initiatief neemt om een 'investeringsagenda voor de Utrechtse gezondheidsmetropool' op te stellen. De MRU is de meest competitieve regio van Europa. Het is door de Europese Commissie als 'Regionale Innovation Valley' aangewezen. Hierin is een speciale rol weggelegd voor het Utrechtse gezondheidscluster, dat sinds 2015 in verhouding sneller groeit dan de Utrechtse en Nederlandse economie. Uit de eerste analyse met bedrijven en kennisinstellingen blijkt dat de condities om te innoveren voor een gezonde samenleving onder druk staan. Onder andere zorgen een gebrek aan werk- en innovatielocaties voor een rem op de groei. Aandacht voor talent en innovatie is nodig om de toegevoegde waarde, het verdienvermogen en de Europese koploperpositie voor gezondheidsinnovatie te behouden en versterken. Met een investeringsagenda willen we hiervoor concrete oplossingen presenteren. De lopende Rijk-regio trajecten op innovatielocaties, werklocaties en talent worden hierbij betrokken.

Inzet: afspraak om in samenwerking met het Rijk te werken aan de ruimtelijk-economische agenda die de koppeling legt tussen wat nodig is voor het vestigingsklimaat en de economische competitiviteit van de regio, en deze te agenderen in het BOL Noordwest 2026. Organiseren van een bestuurlijk werkbezoek aan het gezondheidscluster om de waarde en benodigde condities toe te lichten.

NOVEX-gebied Utrecht-Amersfoort: Uitvoeringsagenda

Het NOVEX-gebied Utrecht-Amersfoort is één van de economisch meest dynamische gebieden in Nederland en kent een grote verstedelijkingopgave. Tegelijkertijd vormt het een cruciale schakel in het netwerk van snel-, spoor- en vaarwegen. Tijdens het BO MIRT Noordwest 2023 is de methodiek van adaptief programmeren onderschreven en afgesproken dit verder uit te werken met o.a. een adaptieve ontwikkelstrategie (vastgesteld in BOL Noordwest 2024) en een Uitvoeringsagenda. De Ontwikkelstrategie is te vinden op de [website](#) van het programma U Ned. De Uitvoeringsagenda is nu gereed. Het geeft een overzicht van maatregelen om de ambities uit het Ontwikkelperspectief te realiseren en biedt daarmee een basis om te komen tot haalbare plannen en toe te werken naar besluitvorming. De Uitvoeringsagenda laat zien dat er belangrijke richting-gevende besluiten moeten worden genomen die essentieel zijn voor de realisatie van de ambities. Het gaat daarbij o.a. om de ontwikkeling van Groot Merwede en Rijnenburg en de toekomstige ontwikkeling in de Regio Amersfoort.

Inzet: vaststellen van de Uitvoeringsagenda als instrument voor het adaptief programmeren. Op basis van de agenda gaan we gezamenlijk sturen op een samenhangende programmering en realisatie.

NOVEX-gebied Utrecht-Amersfoort: Gebiedsonderzoek Spoorzone Amersfoort en Heuvelrugzone

Tijdens het BO MIRT Noordwest 2023 hebben Rijk en regio afgesproken het 'Gebiedsonderzoek Spoorzone Amersfoort en Heuvelrugzone' te starten. Deze nadert nu de afronding. De eerste inzichten laten mogelijke verstedelijkingspotentie (aanvullend op het bestaande programma) voor wonen en werken zien. Het invullen van de aanvullende potentie in nabijheid van de OV-knopen, heeft een relatie met de versterking van de capaciteit en kwaliteit van de stations van de metropoolpoort Amersfoort en een goed ontwikkelde Bus Rapid Transit (BRT) tussen Amersfoort en het Utrecht Science Park (USP). Verder is het noodzakelijk dat voorzieningen meegroeien met de verstedelijking, zoals beschikbaarheid energie(netwerken), groen en water, en in te zetten op mobiliteitstransitie. In een Rijk-regio bezoek aan de Spoorzone is o.a. de netcongestie-problematiek in relatie tot de realisatie van de woningbouwopgave besproken.

Inzet: afspraak om de resultaten van het Gebiedsonderzoek te agenderen in het BO MIRT Noordwest 2025 met als inzet beslisinformatie voor de verdere invulling van de verstedelijkingspotentie in het gebied. Afspraak om gezien de ernst en omvang van de netcongestie op allerlei niveaus met elkaar in gesprek te blijven om oplossingen te vinden voor de netcongestie zodat de woningbouw voortgang kan houden in de Spoor- en A1-zone Amersfoort.

NOVEX-gebied Groene Hart: Realisatieagenda / sleutelopgaven

In 2024 zijn het [Ontwikkelperspectief Groene Hart](#) en [Realisatieagenda](#) vastgesteld. De sleutelprojecten uit de Realisatieagenda kunnen met investeringen uit de Regionale Investeringsagenda leiden tot invulling aan het Ontwikkelperspectief en versnellen van de uitvoering op Groene Hart thema's. Net als aanpalende en/of overlappende NOVEX-gebieden vraagt het NOVEX-gebied Groene Hart om nationale financiering van nationale opgaven en een programma om initiatieven te kunnen faciliteren, zoals het programma van de Regiodeals.

Inzet: onderschrijving van de intentie om van de Regionale Investeringsagenda Groene Hart een voortbouwende agenda te maken. De eerste versie wordt in het najaar aangeboden aan het Rijk. Ondersteuning voor de start van een verkenning naar een gebiedsfonds voor het Groene Hart.

Deltaprogramma deelgebied Centraal Holland

In het BOL 2024 is afgesproken om de samenwerking op het gebied van water en bodem in Centraal Holland te agenderen in het BOL Noordwest 2025. Doel van de samenwerking is in te zetten op het beschermen tegen wateroverlast door in samenhang maatregelen te nemen in zowel watersystemen als in de fysieke ruimte. De regio Centraal Holland staat voor een grote uitdaging: een waterrobuuste leefomgeving voor 4 miljoen mensen in een economisch sterke en kapitaalkrachtige regio. Dit terwijl de druk op de ruimte toeneemt en effecten van klimaatverandering groter worden. Het programma werkt langs twee lijnen: zoetwater-beschikbaarheid en beperken wateroverlast. Deze kennen een grote relatie met het programma NOVEX. Keuzes over ruimtelijke opgaven én opgaven die te maken hebben met te veel en te weinig water beïnvloeden elkaar en moeten in samenhang worden genomen.

Inzet: erkenning dat er een grote kans is dat dit gebied te maken krijgt met maatschappij-ontwrichtende wateroverlast met bijgaande negatieve effecten en dat het urgent is het risico op wateroverlast te beperken met zowel oplossingen die ruimte nodig hebben als oplossingen in het waterbeheer. Besluit tot het opstellen van een 'Maatregelenpakket Wateroverlast' met een aantal benoemde uitgangspunten en deze te agenderen in het BOL Noordwest 2026.

Akkoord van Rijnenburg

In december 2024 hebben overheden en marktpartijen het [Akkoord van Rijnenburg](#) ondertekend. U bent hierover met een [Statenbrief](#) geïnformeerd. Partijen beogen hiermee de realisatie van 63.000 tot 75.000 woningen in Groot Merwede en Rijnenburg te versnellen door te voorzien in noodzakelijke condities. Randvoorwaarde is o.a. een besluit op het BO MIRT Noordwest 2025 tot een (voorlopig) voorkeursalternatief voor de MIRT-verkenning OV en Wonen Regio Utrecht, met een richtinggevend besluit over de wijze van OV-ontsluiting van de A12-zone in samenhang met de OV-ontsluiting van Rijnenburg. Partijen zijn op basis van het

Akkoord in gesprek over de samenwerkingsvorm en de te nemen stappen. Daarbij spelen twee prioritaire dossiers: een financieel akkoord voor de OV-ontsluiting en het tegengaan van grondspeculatie.

Inzet: bespreken hoe stappen gezet kunnen worden in de uitvoeringsfase van het akkoord. Afspraak om in de aanloop naar het voorkeursbesluit, financiële afspraken te maken met grondeigenaren en om met samen met grondeigenaren, grondspeculatie zoveel mogelijk te beperken.

Afweegkaders voor verdeling 2,5 miljard voor nieuwe woningen en de bereikbaarheid daarvan

Het kabinet heeft de ambitie om in de periode t/m 2029 jaarlijks 100.000 woningen te realiseren. Hiervoor heeft ze naast de € 5 miljard van VRO ook € 2,5 miljard vrijgemaakt voor het ontsluiten van woningbouwlocaties en het aanleggen van infrastructuur voor mobiliteit. Bij de inzet van deze rijksmiddelen zal onderscheid gemaakt worden tussen grootschalige NOVEX-woningbouwlocaties, waaronder Groot Merwede, en de korte termijn afspraken buiten deze grootschalige locaties, aansluitend op respectievelijk de Gebiedsbudgetten en de Woningbouwimpuls van VRO.

Inzet: op basis van de gezamenlijke woningbouw ambities van de MRU-partijen worden proposities uitgewerkt om met een deel van deze rijksmiddelen onze ambities te realiseren. In de bestuurlijke overleggen MIRT (najaar 2025) investeringsafspraken met VRO en IenW maken.

Groot Merwede: MIRT-verkenning OV en Wonen & MIRT-onderzoek A12-zone in samenhang met Rijnenburg

In het BO MIRT Noordwest 2024 is vastgesteld dat om ruimtelijke ontwikkelingen in Groot Merwede (inclusief A12-zone) en Rijnenburg mogelijk te maken én de verkeersdoorstroming op de Ring Utrecht te waarborgen, er inzet nodig om de groei van automobiliteit als gevolg van die ontwikkeling te beperken. Ook zijn er uitgaande van realisatie Tracébesluit A12/A27 Ring Utrecht, ingrepen voor het wegennet nodig en is een snelle en hoogfrequente Merwedelijn randvoorwaardelijk. Vooruitlopend op de definitieve uitspraak van de Raad van State op het Tracébesluit Ring Utrecht gaan we met het de minister van IenW in gesprek over wat in de komende tijd nodig is om de aanpak van groeiopgave van de regio niet te vertragen. In de MIRT Verkenning OV en Wonen Regio Utrecht worden OV-maatregelen onderzocht om overbelasting rondom Utrecht CS te voorkomen, woningbouw in Groot Merwede mogelijk te maken en het USP beter bereikbaar te maken. Het MIRT Onderzoek A12-zone in samenhang met Rijnenburg is gericht op de integrale condities voor verstedelijking en de bredere bereikbaarheidsopgave in dit deel van de MRU. Rijk en regio hebben stappen gezet in het verzamelen van beslisinformatie ter voorbereiding op besluitvorming over de opgaven in Groot Merwede en Rijnenburg.

Inzet: streven om in het BO MIRT 2025 in samenhang met een besluit over een Voorkeursalternatief voor de Merwedelijn, afspraken te maken over woningbouw en werkgelegenheid in Groot Merwede en Rijnenburg, en de daarmee samenhangende thema's als leefbaarheid, groen, en energie. Streven om op basis van de uitkomsten van het MIRT-onderzoek, vervolgstappen af te spreken om tot het benodigde pakket van multimodale maatregelen te komen voor de doorstroming op de Ring en verstedelijking in de A12-zone en Rijnenburg.

Knooppunt Hoevelaken (A28/A1)

Rijk en regio erkennen de urgentie van een snelle realisatie van het project A1/A28 knooppunt Hoevelaken en het belang van een goed functionerende knooppunt voor de landelijke en regionale bereikbaarheid en de realisatie van 40.000 woningen en 32.000 arbeidsplaatsen tot 2040 in de Regio Amersfoort. Op dit moment is er geen zicht op de volledige herstart van het project A1/A28 Knooppunt Hoevelaken. Het Rijk onderzoekt in samenspraak met de regio voor het BO MIRT Noordwest 2025 of het mogelijk is om het MIRT-project A1/A28 Knooppunt Hoevelaken in kleinere projecten op te delen en te faseren.

In reactie op de TK-motie Veltman, waarbij dit project als topprioriteit benoemd is, zal de minister van IenW de Tweede Kamer voor de zomer schriftelijk informeren over de stand van zaken van het gepauzeerde MIRT-project knooppunt Hoevelaken.

Inzet: regio wil samen met het Rijk voor de zomer concrete stappen zetten op het (gedeeltelijk) herstarten van knooppunt Hoevelaken en hierover in het MIRT van 2025 verdere afspraken te maken.

Kleine verbeteringen autonetwerk of doorstroming: restbudget IenW

In het BO MIRT Noordwest 2024 is besloten om € 280 mln. te reserveren voor het uitvoeren van kleine maatregelen, gericht op het verbeteren van het autonetwerk of de doorstroming van automobilititeit op het nationale netwerk. De MRU heeft als regio een aantal ambtelijke voorstellen gedaan die beoordeeld worden. Wij werken de (mogelijk) kansrijke maatregelen verder uit voor het BO MIRT Noordwest 2025. Vanuit Rijkszijde wordt parallel nog een toets op maakbaarheid (capaciteit) uitgevoerd. De definitieve besluitvorming over de inzet van de € 280 mln. Rijksmiddelen vindt plaats in het BO MIRT najaar 2025.

Inzet: in het BO MIRT Noordwest 2025 afspraken maken over projectvoorstellen die passen binnen het door het kabinet vastgestelde beoordelingskader.

Vervolgprocedure / voortgang:

Op 3 juni 2025 zal het BOL Noordwest plaatsvinden. De uitkomst van deze afspraken worden met u gedeeld in de Statenbrief 'Uitkomsten BO Leefomgeving Noordwest 2025'. Wij verwachten deze brief medio juni aan u te kunnen sturen, wanneer ook de Tweede Kamer en raden geïnformeerd worden.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen